

Sygn. akt III AUa 58/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SO del. do SA Iwona Jawor-Piszcz (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2019 r. w Lublinie

sprawy M. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji M. Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 21 listopada 2018 r. sygn. akt VI U 229/18

oddala apelację.

Iwona Jawor-Piszcz Elżbieta Gawda Krzysztof Szewczak

Sygn. akt III AUa 58/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 stycznia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił M. Ś. przeliczenia świadczenia emerytalnego poprzez uwzględnienie do okresu ubezpieczenia okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 października 2003 roku. Wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji, domagając się przeliczenia świadczenia z uwzględnieniem wyżej wymienionego okresu jako składkowego.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2018 roku Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie M. Ś. od zaskarżonej decyzji.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia i ocena prawna.

M. Ś., urodzony (...), w dniu 21 listopada 2003 roku złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w R. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 17 grudnia 2003 roku organ rentowy ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2003 roku.

Dnia 5 grudnia 2017 roku M. Ś. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w R. wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że domaga się doliczenia jako okresu składkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 grudnia 2003 roku. Podkreślił, iż składki za ten okres uległy przedawnieniu i jego zdaniem na podstawie art. 19 ust. 6 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych okresy te powinny zostać zaliczone przy ustalaniu wysokości świadczenia.

Za niesporne uznał Sąd Okręgowy, że w okresie od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 października 2003 roku M. Ś. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, ustalając, iż za okres ten wymieniony nie opłacił składek.

Dokonując oceny prawnej Sąd pierwszej instancji wskazał, iż stan faktyczny sprawy nie był sporny między stronami procesu.

Podniósł, iż spór dotyczył możliwości uwzględnienia do wysokości świadczenia, okresu prowadzenia działalności gospodarczej, za który nie zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne.

Przywołując stan prawny uregulowany w art. 6 ust. 1 pkt. 5, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych przypominał, iż obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Jednocześnie zgodnie z art. 17 ust. 1 i art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnicy składek mają obowiązek obliczać, rozliczać i przekazywać, co miesiąc w terminach ustalonych przez ustawodawcę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w całości należne składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż prowadząc działalność gospodarczą, płatnik podejmuje zatem wiele zobowiązań, w tym opłacenie składek na ubezpieczenie społeczne. Ponadto, w celu zwiększenia przychodów i zmniejszenia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, niezbędnym jest ponoszenie przez niego wydatków realizujących te zamierzenia. Okoliczność ta powoduje, że to na płatniku składek spoczywa obowiązek płacenia ich zgodnie z obowiązującymi przepisami, zaś organ rentowy nie mógł samodzielnie dokonywać potrąceń z przyznanego wnioskodawcy świadczenie emerytalnego. Oceniając podniesioną przez wnioskodawcę okoliczność, dokonania wpłat w 2007 roku kwoty 2245,38 zł, w 2008 roku kwoty 1800 zł oraz w 2009 roku kwoty 1316 zł, wskazał, że powyższe nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia bowiem wpłaty te dotyczyły składek na ubezpieczenie zdrowotne i zostały rozliczone na ten fundusz.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż sporny okres nie mógł być uwzględniony do ustalenia wysokości należnego wnioskodawcy świadczenia, bowiem zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS za okres składkowy uważa się okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, w przepisach wymienionych w art. 195 pkt 1-4 i 8, w przepisach o adwokaturze, w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz w przepisach o pomocy społecznej. Żaden natomiast inny przepis nie dopuszcza możliwości uwzględnienia okresu za który nie zostały zapłacone należne składki z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Odnosząc się do kwestii przedawnienia Sąd Okręgowy, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2010 roku, II UK 181/09 (LEX nr 590233), wskazał, iż upływ terminu przedawnienia zobowiązania składkowego wyznacza granicę czasową, poza którą niemożliwą staje się egzekucja zobowiązania podatkowego, a jego dobrowolne uiszczenie

powoduje powstanie nadpłaty. Z tej przyczyny płatnik składek nie ma możliwości zrzeczenia się przedawnienia zobowiązania składkowego. Nie może także domagać się od organu rentowego, aby przyjął od niego przedawnione składki. Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa przedawnienie w ubezpieczeniach społecznych oznacza wygaśnięcie obowiązku składkowego. Jednocześnie Sąd pierwszej instancji uznał, że ostatnia wymagalna składka za miesiąc grudzień 2003 roku przedawniła się z dniem 1 stycznia 2017 roku wobec czego brak było możliwości uwzględnienia żądania M. Ś..

Z tego też względu Sąd pierwszej instancji uznał, że zaskarżona decyzja jest trafna, zaś odwołanie wnioskodawcy podlega oddaleniu na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł wnioskodawca. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie

materiału;

2) błędne ustalenia w zakresie stanu faktycznego sprawy.

Wskazując na powyższe, wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku, także decyzji ZUS, zniesienie postępowania dotkniętego nieważnością i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;
2. zmianę orzeczenia poprzez wypłatę zaległych świadczeń i podwyższenie emerytury za okres wsteczny.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż Sąd pierwszej instancji ustalił sprzecznie z dowodami przeprowadzonymi w toku procesu, iż wnioskodawca nie opłacił składek na ubezpieczenia emerytalne, uznając wymienionego za dłużnika z tytułu nieopłaconych składek. Wskazał także, iż Sąd dopuścił się naruszenia prawa materialnego w szczególności przepisów ustawy o rachunkowości, przepisów ustawy o usługach płatniczych oraz przepisów ustawowych o obowiązku prowadzenia przez ZUS kont ubezpieczonych. Wskazał, iż nieuwzględnienie sporne okresu do wysokości świadczenia jest sprzeczne z art. 16 ust. 2 ustawy dnia 18 grudnia 1976 roku o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin oraz, iż Sąd Okręgowy błędnie zinterpretował przepisy o przedawnieniu, bowiem wymagalna składka za miesiąc grudzień 2003 roku przedawniła się w styczniu 2013 roku. Zarzucił także, iż Sąd oparł się na fikcyjnym dokumencie zawierającym rozliczenie wpłat dokonanych w latach 2007-2009.

W toku rozprawy apelacyjnej złożył pismo zawierające wyliczenie wysokości swego świadczenia emerytalnego jakiego dochodzi w sprawie.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu. Żadne z podniesionych zarzutów nie zasługują na podzielenie.

Istota sprawy, co słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, skupiała się na problematyce możliwości uwzględnienia do wysokości świadczenia, okresu prowadzenia działalności gospodarczej, za który płatnik składek będący jednocześnie ubezpieczonym, nie odprowadził należnych składek na ubezpieczenie społeczne.

Faktu nieopłacenia przedmiotowych składek wnioskodawca zasadniczo w toku procesu nie kwestionował, wywodząc iż wobec ich przedawnienia przestał być dłużnikiem ZUS. Jego zdaniem ta okoliczność winna skutkować

uwzględnieniem spornego okresu od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 października 2003 roku do wysokości świadczenia.

Prawidłowe są ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie wpłat dokonanych przez wnioskodawcę w latach 2007-2009, które zaliczone zostały na zaległe składki na ubezpieczenie zdrowotne, zgodnie ze dyspozycją wnioskodawcy zawartą w dowodach wpłat. W takim stanie rzeczy zarzuty apelanta w zakresie nieprawidłowości co do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy należy uznać za całkowicie nieuzasadnione i gołosłowne.

Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się także podnoszonej w treści apelacji obrazy prawa materialnego. Rozważania prawne należy rozpocząć od stwierdzenia, iż wnioskodawca urodzony dnia (...), ma ustalone świadczenie emerytalne od dnia 1 listopada 2003 roku. Wniosek emerytalny został złożony także w czasie obowiązywania ustawy z dnia 1 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2018 poz. 1270 tekst jednolity ze zm., dalej zwaną ustawą emerytalną). Wysokość emerytury ustalona została w systemie zdefiniowanego świadczenia, na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. Tym samym ilość okresów składkowych ma znaczący wpływ na wysokość świadczenia. Ustawowy katalog okresów składkowych zawiera art. 6 ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 6 ust. 1 i art. 4 pkt 5 ustawy emerytalnej okresem składkowym jest okres ubezpieczenia, za który opłacone zostały należne składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Przepis art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy emerytalnej stanowi, iż w przypadku płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Dopiero zatem faktyczne opłacenie należnych składek na ubezpieczenie emerytalne może skutkować, w świetle powołanego stanu prawnego doliczeniem spornego okresu jako okresu składkowego do wysokości świadczenia. Przedawnienie należności, o którym jest mowa w art. 24 ust 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2019 poz.300 tekst jednolity ze zm., dalej zwaną ustawą systemową), ma ten skutek, że z upływem okresu przedawnienia (który w rozpoznawanej sprawie wynosi 10 lat – art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców Dz.U. 2011 Nr 232 poz.1378), zobowiązanie składkowe wygasa. Wygaśnięcie zobowiązania na skutek upływu terminu przedawnienia wynika jednoznacznie z wykładni językowej art. 59 § 1 pt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej i kwestia nie budzi żadnych wątpliwości.

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy podnieść, iż wnioskodawca w spornym okresie prowadził działalność gospodarczą, która zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, skutkowałą powstaniem obowiązkowego tytułu ubezpieczeniowego. M. Ś. tym samym był zobowiązany do zapłaty w ustawowych terminach należnych składek na ubezpieczenia społeczne, co w sposób precyzyjny wskazane zostało w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Istotne jednak jest, iż za okres ten wnioskodawca nie opłacił należnych składek i uległy one przedawnieniu (zobowiązanie wygasło) przed dniem 5 grudnia 2017 roku tj. dniem złożenia wniosku o przeliczenie świadczenia. Zobowiązanie M. Ś. z tytułu wymagalnej jako najpóźniej składki za miesiąc październik 2003 roku uległo przedawnieniu 10 listopada 2013 roku.

Podniesiony zarzut obrazy prawa art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 roku o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin jest także niezasadny, bowiem przepis ten utracił moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1999 roku (art. 195 pkt 4 ustawy emerytalnej). Natomiast art. 143 ustawy emerytalnej dotyczy możliwości dokonywania potrąceń z kwoty wyrównania świadczenia wymagalnych, określonych ustawą należności. Wobec rozważań podniesionych wyżej, co do przedawnienia składek za okres sporny, nie mogłyby mieć one także zastosowania dla egzekucji należności.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.